

SZEMELVÉNYEK

ALSÓVADÁSZ „TÖRVÉNYEI”-BŐL

ESKÜVÉSI FORMÁK	2
CONSISTORIUMI VÉGZÉSEK	6
VÁRMEGYEI ÉS FÖLDESÚRI RENDELETEK	9

KÖZSÉGI ÉS EGYHÁZI ELŐLJÁRÓK ESKÜVÉSÉNEK FORMÁI¹

1. A FŐ BÍRÓ ESKÜVÉSÉNEK FORMÁJA

Én N.N. Alsó Vadász helységének elválasztott Fő Bírája, esküszöm az Élő Istenre, aki Atya, Fiú és Sz.Lélek egy bizony örök Isten, hogy az én bírói tisztemben, mindeneknek előtte az Istennek ditsőségére szolgáló dolgokban, annak utána a Méltóságos Földes Uraság Ő Exellentiajok /Ő Nagyságok/ káranak eltávoztatására és ezen egész Betsülletes Helységnek közönséges megmaradására az én tisztem 's egész tehetségem szerint szorgalmatossággal vigyázok. A' szegény lakosokra felvetett portiónak és akárminemű felvetésnek apródonkint való kiszedésében és az Helység adójának kifizetésében , úgy a kortsma jövedelmének takargatásában és kezében jövő mindenféle pénznek és jövedelemnek megőrzésében szorgalmatos leszek, azokat magam szükségemre nem költöm, másnak is rendkívül nem vesztegetem, sem pedig magamnál meg nem tartom, hanem tisztemnek letétele után híven számon adom. Az Istennek, az Egyháznak és ezen Betsülletes Helységnek Törvénye és Rendelése ellen járókat, Hites Társaimmal együtt, amennyiben a méltóságos Földes Uraságtól Ő Exellentiajoktól /Ő Nagyságoktól/ hatalom engedtetett, törvényre előszólitatom. Sőt hozzám folyamodó ügyes peres embereknek, úgymint szegénynek, gazdagnak, jövevénynek és úton járóknak, mint az helységbeli lakosnak , atyafiságáért, barátságáért, vagy tőle való félelem miatt, az ítéletben nem kedvezek. Sem pedig haragbúl vagy gyűlölségbül senkinek igaz ügyét hamisra nem fordítom, és senkit hamisan meg nem nyomorítok, hanem mindeneknek valakik tőlem kívánniák személy válogatás nélkül törvényt és igazságot szolgáltatok. Egyszóval egész tehetségem szerint tisztemben híven és serényen eljárók. Isten engemet úgy segéllyen.

2. TANÁTSBÉLI EMBEREK ESKÜVÉSEKNEK FORMÁJA

Én N.N. esküszöm az élő igaz Istenre, aki Atya, Fiú és Sz.Lélek, tellyes Sz.Háromság, egy bizony örökké való Isten, hogy én az én tanátsbéli tisztemben mindeneknek előtte az Istennek ditsőségére, annak utánna Méltóságos Földes Uraság káranak eltávoztatására és ezen A.Vadászi Betsülletes Helységnek közönséges megmaradására tehetségem szerint szorgalmatosan vigyázok. Elöttem megforduló ügyes peres embereknek, szegénynek, gazdagnak, jövevénynek és útonjárónak, mint szinte az helységbeli lakosnak atyafiságáért, barátságáért, ajándékaiért vagy tőle való félelem miatt a törvényben és ítéletben nem kedvezek. Ellenben pedig haragbúl vagy gyűlölségbül senkinek igaz ügyét hamisra nem fordítom. A Betsülletes Helység dolgában, úgymint Hatalmas, jövő s járók előtt valamikor kívántatik Bírám mellé elő állók és tehetségem szerint tisztemben híven és serényen eljárók. Isten engemet úgy segéllyen.

¹ Az 1-4 számú eskü szövegét Igaz Sámuel lelkipásztor kézírásával találjuk meg az Alsóvadászi Református Egyházközség 1. sz. anyakönyvének (IV.A.1.) 185-188 lapjain. A 7. sz. eskü és a 8. töredéke szintén az ő lejegyzése. Ugyancsak ezen anyakönyv 131. lapja mutatja, hogy Igaz Sámuel 1770-ben elhunyt, így szövegeink ez előtt keletkeztek. Néhány évtized múltával átírták az esküformákat, ekkor jegyezték le az 5-6. számút, ugyanezen dokumentum 157-166 lapjain. Ekkor fogalmazták a 9. esküformát, amit a 192. lapon találunk. A régi formulák átírásakor csak kisebb változtatásokat tettek: elvesztette hangsúlyát a földesúrra való hivatkozás vagy ki is maradt, az egyházi tanítók viszont előtérbe kerültek. Minden bizonnyal 1848 tájáig voltak használatosak ezek a szövegek, kivételt csupán a *kerülő* fogadalma képezett, ezt használták még 1945 előtt is. A *curator* esküje is megváltozott, előbb terjengőssé majd egyszerűbbé vált a későbbi időkben. A 10. szám alatt olvasható eskü az egyház protocolluma (IV.A.10.) 46. lapján található, a XIX. század második felében jegyezték le. A 11. számú eskü ugyanezen jegyzőkönyv 47. lapján található, Kérészy Mihály lelkész kézírása, 1848-at követően keletkezett, amikor már nem a községi tanácsból delegálták az egyháztanács tagjait.

3. POLGÁROK VAGY KIS BÍRÁK ESKÜVÉSEKNEK FORMÁJA

Én N.N. esküszöm az élő igaz Istenre, aki Atya, Fiu, és Sz.Lélek, tellyes Sz.Háromság, egy bizony örökkévaló Isten, hogy én Polgári vagy Kis Bírói tisztemben, mindeneknek előtte az Isten dicsőségére, annak utánna a Méltóságos Földes Uraság kárának eltávoztatására és ezen A.Vadászi Betsületes Helységnek közönséges megmaradására, tehetségem szerint szorgalmasan vigyázok. Elöttem megforduló ügyes peres embereknek, szegénynek, gazdagnak, jövevénynek és útonjárónak, mint szintén az helységbeli lakosnak ajándékaiért, barátságáért sem tőle való félelem miatt, a törvényben vagy ítéletben, sor szedésben, szekerezésben nem kedvezek. Sem pedig haragbul vagy gyűlölségbül senkinek igaz ügyét hamisra nem fordítom. Úgy szintén a sor szedésben a szegényebbtül mint a jobb gazdátul annyit nem kérek, annyival inkább többet nem vészek és felettéb nem terhelem, hanem Bíró Uramtul, úgy a Betsülletes Nemes Tanátstul és a Betsülletes Helységtül előmben adattatott jó rendet megtartani és szót fogadni kívánok. Egyszóval tisztemben és hivatalomban híven és serényen eljárók. Isten engem úgy segéllyen.

4. A NEMESEK HADNAGYA ESKÜVÉSÉNEK FORMÁJA

Én N.N. esküszöm az élő Isten nevére, ki Atya, Fiu és Sz.Lélek, tellyes Szent Háromság, egy bizony örökké való Isten, hogy én mostan elő állítatván ezen Helységben lakos Nemesség eleiben esztendeig való Hadnagyságra, kívánok tehetségem szerint ezen hivatalomban hűségesen és igazán eljárni. Nevezetesen Felséges Császárunk és Királyunk hűségében és a Méltóságos Uraság reputatiojában, ezen Tekintetes, Nemes Vármegyéhez való hűségben, annak Tiszteihez való engedelmességben és ezen Helység fennmaradását néző dolgokban meg maradni és munkálkodni, és mindeneknek akik ügyüknek eligazítására engemet meg találnak, szegénynek úgymint és gazdagnak, boldognak és boldogtalannak, minden kedvezés és személy válogatás nélkül, amennyire tőlem lehet, igazságot szolgáltatni. Mellyekre Isten engemet úgy segéllyen. Amen.

5. NEMES TANÁCSBELI SZEMÉLYEK ESKÜVÉSÉNEK FORMÁJA

Én N.N. A.vadászi Nemesek Hadnagya mellé elő állított hites Tanácsbeli személy esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiu, Sz. Lélek egy bizony örök Isten, hogy én ezen hivatalomat elsőben is Isten dicsőségére, az Ekklézsia virágzására és békességére, azután az A.vadászi nemesi rendnek hasznára igazán folytatom. Hadnagynom előtt folyó magános vagy közönséges törvényes ügyben, félre tévén atyafiságot, barátságot, adományt, félelmet, egyszóval minden emberi tekintet, mindennek igaz törvényt szolgáltatok. Valamennyiszer hadnagynom által a nemességet illető dolgokban kirendeltetem, egész engedelmességgel elmegyek és a dolog felől igaz ítéletet teszek. Esküdt társaimat, Hadnagyomat sehol is nem kisebbítem. Minden Isteni káromlókat, gonosztevőket, közcsendesség zavarókat a törvény eleibe bé jelentek s meg büntetek. Egyszóval hivatalomat az Isteni és emberi törvények szerint folytatni egész erővel igyekezem. Isten engemet úgy segéllyen.

6. TIZEDES ESKÜVÉSÉNEK FORMÁJA

Én N.N. az A.vadászi Nemesek hadnagya mellé elő állított Tizedes vagy Kis hadnagy, esküszöm az egy élő Istenre, ki Atya, Fiu, Sz.Lélek, teljes Szent háromság egy bizony örök Isten, hogy én ezen tizedesi hivatalomat elsőben is Isten dicsőségére, a vallás dízére, az egyházi tanítók békességére, annakutánna a nemességnek hasznára híven folytatom. Hadnagynom minden törvényes és igazságos parancsolatjára, midőn általa vagy közönséges vagy magános törvényes dolog iránt kiküldetem, egész engedelmességgel elmegyek. Semmi némü titkos dolgot, szót Hadnagynom

házától ki nem viszek, senkinek kárt, bosszúságot nem teszek, a Tekintetes Vármegyétől, Szolgabírótól és a nemesség Tanácsától előmbbe adatott parancsolatokat meg tartom, másoknak eleibe adom és azokon túl nem megyek. Egyszóval hivatalomnak meg felelni teljes erővel igyekezem. Isten engemet úgy segéllyen.

7. AZ ECCLESIA CURATORA ESKÜVÉSÉNEK FORMÁJA

Én N.N. ennek a nemes és szent Ecclesiának elválasztott curatora /vagy Ecclesiai Bírāja/ esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiu és Szent Lélek, a Sz.Háromság egy Isten, hogy ebben az Ecclesiában az élő Istennek ditsóságára, az Ecclesia jó rendtartására, tisztaságára és költségére, úgy a templomra, paróchiára, oskolára és azoknak minden fogyatkozására, mind pedig jövedelmére, tellyes tehetségem szerint gondot viselek. Valamikor a szükség kívánnya Consistoriomot /Ecclesiai gyűlést/ hirdetek. Az Ecclesiának jó rendtartását és tisztaságát néző punctumokat megtartani szorgalmatosan parantsolni fogom. /A káromkodókat, vasárnapi botránkozató játékokat, vendégeskedéseket, musikalásokat, tánczolásokat gyakorló személyeket személy válogatás nélkül citálok és érdemek szerint megbüntettetem/. A részegeseket, szitkozódókat, templomba vakmerőképpen nem járókat, Úr vatsorájával nem élöket amidön észre vehetem, Lelki Tanítónak és a Consistoriumnak /vagy az Ecclesiai Gyűlésnek/ bé adom és őket Ecclesiai fenyték alá fogatom. Mindezekben pedig igaz hűséggel és jó lelki ismerettel eljárrok, tellyes tehetségem szerint. Isten engemet úgy segéllyen.

8. AZ EGYHÁZFI ESKÜVÉSÉNEK FORMÁJA

ÉN N.N. e nemes egyháznak elválasztott egyházfija esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiu, Sz. Lélek, a Sz.Háromságban egy igaz Isten, hogy én ebben a szent egyházban Istennek dicsőségére, az egyházi jó rendre, tisztaságra, úgy a templomra, parochiára, iskolákra, ezeknek minden szükségeire, fogyatkozásaira teljes tehetségem szerént felügyelni s a hiányokat orvosolni kötelességemnek tartom. az egyházat s ennek tanítóit soha semmiben meg nem károsítom, ennek jövedelmeit- ha módom s alkalmam volna is reá - nem fogyasztani, vesztegetni, de szaporítani igyekszem, s azok beszédésében híven és serényen fáradozom. a nemes egyház tanítóinak s gondnokainak minden tisztemre tartozó dolgokban készen engedelmeskedem s kötelességeimet szorgalmasan és jó lélekkel teljesítem. Minden előljáróim iránt tisztelettel és szeretettel viseltetem, azok jó hírét, nevét, becsületét sehol és semmikor nem kisebbítem. A nemes egyháztanács végezéseit - hanem ha azok közhírré tétetendők - mindenkor titokban tartom, s kivált az egyes személyekre, azok véleményeinek kibeszélésével, senkit nem haragítok, ellenök senkit föl nem tüzelek, hanem az egyházi szép rendet, csendet, békét minden illő eszközök által előmozdítani s hivatalomra tartozó minden kötelességeimben híven és tiszta lelkiismerettel eljárni törekszem. Isten engemet úgy segéllyen.

9. AZ EGYHÁZ KERÜLŐJE ESKÜVÉSÉNEK FORMÁJA

Én N.N. mint az alsóvadászi egyháznak elválasztott kerülője esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiu, SZ.Lélek, a Szentháromságban egy igaz Isten, hogy én ezen kerülői kötelességet az egyház javára folytatni teljes erővel törekedem, az egyház minden külső javaira szorososan felvigyázok, ennek erdejét sem magam nem pusztítom, sem mások által pusztítani nem engedem. A kártevőket, fa lopókat, úgy szinte marháik legeltetése által a gyenge csemetéket rongáló törvényteleneket mind magam megzalogolom, mind az ellenszegülőket a nemes egyháztanácsnak följelenteni lelkiismeretes kötelességemnek tartom. Szóval minden igyekezetemmel azon leszek, hogy az én felvigyázásom s örökösöm által is az egyház s híveinek java, jólléte, virágzása előmozdítottassék s mindenkinek mezei veteménye általam a kártételtől megőriztessék. Isten engemet úgy segéllyen.

10. A FŐ GONDNOK ESKÜVÉSÉNEK FORMÁJA

Én N.N. ennek a nemes és szent egyháznak közakarattal elválasztott Fő Kurátora, esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiú, Szent Lélek egy örök Isten, hogy én ebben a szent egyházban mindenképp fölött Isten dicsőségére, a vallás és egyház virágzására munkálkodni legszentebb kötelességemnek tartom. Az egyház javira, jövedelmeire, az igazság kiszolgáltatására és jó rendre szorosan felügyelek. Az egyház Számadó Kurátorától minden bevételekről és költségekről évenként a legszorosabb igazsággal számot veszek, s az egyház javát senkinek hasztalanul vesztegetni meg nem engedem. Mikor az egyház java s ügyes bajos dolgai kívánják egyházi tanácsot tartatok, s ennek minden bajait a leghívebben elintézni igyekezem. A belső személyek békeességére, nyugalomára s fizetésére igaz lélekkel felvigyázok, s azok jövedelmeinek kimaradását évekről évekre szaporodni nem engedem. A vallásos kegyességet s erkölcsöt rontó semmiféle rendetlen szokásokat meg nem szenyvedek; az Isten káromlókat, dorbézolókat, vallástalanokat vagy más akármi céges vétekben élőket megfenyíteni és büntettetni el nem mulasztom. Szóval: minden reám néző tisztben igaz lelkiismerettel s keresztyéni buzgalommal eljárni törekedem, melyre is Isten engem úgy segítjen!

11. EGYHÁZI TANÁTSOSOK ESKÜVÉSÉNEK FORMÁJA

Én N.N. esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szent Lélek, Szentháromság egy bizony örök, igaz Isten, hogy az alsó vadász reform. sz. Egyház elöljárójává, tanácsosává a többség megegyezésével elválasztván, ezt az Isten dicsőségét s a köz jó előmenetelét tárgyazó hivatalt elvállalom s teljes tehetségem szerént életemmel, erköltsémmel s jó példa adással ékesíteni fogom. Az Egyház Fő Kurátorával, Lelki tanítójával s minden több Egyházi tanácsos tagokkal az Isten dicsőségét s az egyház javát illető s törvényes dolgokban egyet értek, *(s a szent célokraí alamsnalkodás egybegyűjtésére kiküldetvén, a parancsnak híven engedelmeskedem.)*² Fő curatoromat, Lelki tanítómát s hites társaimat illő tiszteletben s betületben tartom, ha valaki a jó rend s fenyték tartás miatt ellenök kikél, oltalmazom s pártjokat fogom. Mindenkinek jó lélekkel igaz ítéletet teszek, a botránkoztató életűeket, részegeseket, tolvajokat, paráznákat, éjjeli dorbézolókat, minden személyválogatás, barátsággra, haszonra vagy félelemre tekintet nélkül megintem vagy megintetem, s ha a szükség úgy kívánja, meg is büntettetem. Az egyház minden javaira szemesen felvigyázok, s azokat nem fogyasztani, hanem nevelni igyekezem; a köz jövedelmekről s költségekről a többi tanácsos férfiak segedelmével az al-gondnoktól vagy curatortól a legszorosabban számot veszek, az egyház középületeit, templomot, parochiát, oskolákat, ezekhez tartozó minden épületeket, kerítéseiket, úgy szinte a szőlőket, hogy el ne aljasodjanak, gonddal és jó karban tartom. Az egyházi személyek fizetésének beszedése körül híven s igaz lelki ismerettel szorgalmatoskodom, azokat évről évre kinn maradni nem engedem. Az egyházi gyűléseket igaz és helyes ok nélkül el nem mulasztom, fontos okom lévén is pedig az elmulasztásra, azt a gyűlést hirdető egyházfinak mindenkor tudtára adom. Az egyházi gyűlésben végeztetendő dolgokat, ha tsak nem közhírré tétetendő, magamnál titokban tartom, *(s azokat valamint magam megtartom, úgy másokkal is megtartatom).*⁺ Szóval mindazt valamire tsak szent hivatalom kötelez s mit tsak az Isten dicsősége, a Krisztus Anyaszentegyházának java s ezen Ekklesiának virágzása s itt az egyházi személyeknek békeessége s boldogsága kíván, igaz lelkemösmérete szerént teljesítem. Isten engem úgy segítjen.

² Későbbi betoldás.

A NEMES CONSISTORIUM VÉGZÉSEI³

1. ANNO 1774. die 23a May, renovatum Anno 1787. die 20 May.

1.ször: Oskola Mesterünk, hogy Ekklesiánkban maga előmenetelés s boldogulását nagyobb mértékben láthassa, az ő Kigyelme részére az Ekklesia fölgyeibül minden nyomásban két-két köből alá való föld minden nona nélkül excindáltatik.

2.szor: Minthogy a Templombeli Karban az ifjak között sok rendeletlenségek, fetsegések, nevetkezések és más botránkozató, a Szent Helyhez illetlen tselekedetek történnek, ehhez képest az említett Karban két vigyázók rendeltetnek, kik az illetlen magok viseletű ifjakat fel jegyezzék és az utolsó éneklés közben előre le jövén a Karbul, Bíró Uraiméknak bé jelentsék, az ajtaját a Chórusnak bé zárják, hogy a rendeletlen ifjak el ne szaladjanak, azután azokat elő vonván, 12 páltzával mindjárt a Templom előtt meg verettessenek, minden személy válogatás nélkül, akár nemtelenek légyenek akár nemesek.

3.szor: Minthogy a legényeknek leányokkal szemérmetlen együtt való játzások sokszori tilalom után is meg nem szűnik, most a tilalomhoz és a fenyítékhez köttetik, hogy a legényekkel enyelgő, dulakodó leányokat Tiszteletes Predikator Uram Templomi fel marasztáskor meg veresse, a legényeken pedig Bíró Uram 12 páltzát ütessen, minden személy válogatás nélkül, valamikor utól érettetnek.

4.szer: Vasárnapokon két templomi Isteni tiszteletig szállókbe, szántó földekre, rétekre menni, a Vadászi vagy Jánosdi Kortsmákon meg jelenni, annyival inkább ott dorbézolni, tántzolni s más rendeletlenségeket tselekedni senkinek szabad ne légyen, és akik ezeket mívelik, mint az Úr napjának meg fertéztetői 12 páltzára büntetessenek. Az ilyenekre vigyázni és név szerint be adni tartoznak a Hegy- s más hites Kerüllők, és ha észre veszik a Tanátsbéli és Consistoriális személyek.

2. ANNO 1787. die 6. Aprilis.

1.ör: Vasárnapokon és innep napokon eddig rossz szokásban volt férjfi és leányi ifjúságoknak uttzákon és pástokon való lármás játékjok meg tilalmaztatnak.

2.or: Ugyan azon napokon a férjfiaknak, asszonyoknak, véneknek, közép renden lévőeknek felebarátjaikat rágalmazni s hijábanvalóskodni, pipázással egyveleges gyűléseket tsuportosan - jó könyveknek olvasásán kívül - való hason fekvéseket tenni szabad nem lészen.

3.or: Amint szokások némellyeknek, hogy jó ízű kenyereket sem ennének, ha tsak vasárnapokon a Malomban nem vinnének, ennek utánna tehát, minthogy az Isten parantsolatja után a Király is a vasárnapoknak és más meg hagyatott innepeknek meg ülését és meg tartását kemény büntetés alatt parantsolja, azért valaki tapasztaltatik az Helységben, hogy minden erőszakos hajtogatás nélkül munkát tenni merészel, büntetését fogja szenyvedni.

4.er: Uttzán fel s alá járó legényeknek, suhantzoknak kevély és hegyes fütyölések, ujongatások, kiabálások tiltva vagynak, bizonyos vereség neme alatt. Ide járól az is,

5.ör: hogy a Karban az Isteni tisztelet alatt egymást fel szóval vitsogva az egész nép botránkozására taszigállják, mellyet ha ennek utánna tselekesznek, méltó büntetését fogják venni.

6.or: Egymás közt való veszekedések, káromkodások, haszontalan esküvések az ifjaknak úgy másoknak is úgy tilalmaztatnak, hogy azokért érdemlett büntetések rajtok nyilván meg fog esni. Továbbá

³ Az 1-2. valamint 7. szám alatti feljegyzések megtalálhatók az *Alsó Vadászi Nemes Reformata Ekklesianak Protoculluma* IV.A.10. jelzetű kötetének 6-8-ig terjedő, illetve 58-59. lapjain. A 3-4. számú rendelet a IV.A.11. jelzetű protokollum 5. lapján olvasható, az 5. és 6. pont alatti szövegek pedig ugyanezen jegyzőkönyv 15. és 17. lapjain. + Későbbi betoldás.

7.er: Midőn a parochialis szöllőkben első munkájától fogva utolsóig az el rendelt mód szerint parantsolatot vésznek az előjáróktól, nem úgy mint eddig, hogy aki akart el menni el ment, aki pedig nem, tehát minden tartózkodás nélkül el mulatta, némellyek pedig csak a fottára jelentek meg, hanem aki ezután el mulattya az egy napi szám rajta executionaliter is meg vétetik. De még

8.or: nem elég leszen ott meg jelenni, hanem akik az ott álló Inspectoroknak szavokat nem fogadják vagy ellenek illetlenül szólnak, kik a jó munkálkodásra intik az embereket, azok mindjárt minden irgalom nélkül a helyen mellyen vétenek, meg fognak büntettetni.

9.er: Rendeltetik, hogy ennekutánna Tiszt. Predikátor és Rector Uraimék bérek bé fizetésének három terminusa leszen, úgy mint első Sz. Mihály, második Lukás, harmadik Sz. Márton napja, mely terminusoa előre tudván, kiki midőn élettyét ki készíti, senki ne várja, hogy Curator és Egyházfi Uraimék sok fárattságaik után tölle el hordják, mint eddig, hanem maga vigye bé mind a két helyre aki mivel tartozik, mert már ennek utánna a Curator és Egyházfi nem másképen, hanem executiora fog menni, akihez kéntelen leszen.

Mind ezeket pedig meg tartani és ahoz alkalmaztatni igyekezzék magát minden ember, nem lévén olyan gondolattal, hogy csak meg nevesse, a mint szokásban ment már az ilyen közönséges rendelések iránt, azontul fel se vegyék, hanem ha el akarják kerülni az ezek iránt meg teendő büntetéseket, nem csak magok, de másokat is ezeknek meg tartására kényszeríttsenek.

3. ANNO 1798. Die prima Aprilis. A Nemes Consistoriumban ezek folytak: primo Nemes Karnyis János és Ns Czövek János éjtszaka Ns Farkas Pál uram lovát óllyából ki lopták és a vásár felé vitték, hogy el adják. 2do: Ns Vég István káromkodott, melyre három tanúk vagynak, Fabó János, felesége és az Ábrahámi úr bérese. 3° : Szabó Mihály, Ternyei úr bérese erőszakot tett Lakatos Istvánnén, mellyet maga is megvallott.

Mindezek a Sz(ent) Communiótól el tiltattak.

4. ANNO 1799. Die 13^a Januarij, a Nemes Consistoriumhoz eskettettek:

a. A Nemesek Tanácsából: Ns Farkas Pál, Ns Czövek György, Ns Nagy István, Ns Ragályi József, Ns Kis Pál, Ns Illés Sámuel, Ns Füzi András, Ns Gálfi Mihály, Ns Vitarius János, Ns Papp Pál.

b. A Contribuensek Tanácsából: Pap János, K. Nagy István, Szűts Mihály, Bellai István, Nagy Imri János, Balog Márton, Nagy Ferentz, Göntzi István, ki egyszersmind Egyházfivá tétett.

Die 17^a Februarij Consistoriom tartattatván, ezek végeztettek: 1° Káromkodásért el tiltattak az Ur Asztalától Suba Mihály és G. Szabó Sámuel. 2° Hogy a Consistorialisok közzül, minden héten, ketten s hárman rendeltessenek Curator Uram mellé, kik az Oskolákat visitállyák. 3° A Karban két vigyázók neveztessenek, kik az ifjoknak rendeletlenségekre vigyázzanak, azokat feljegyezzék és a Templomból ki jöven, mindjárt büntetés alá rekesztessenek. 4° A Jánosdi intravillanus fundus meg mérettetvén, aequivalens szántó föld kérettessék Tek(intetes) Fáy Ábrahám, Tek(intetes) Kandó Gábor, és Nemzetes Ternyey Ferencz Uraktól, kik az említett fundust el foglalván az Ekklésiától és magok közt fel osztván, azt ígérték a Tek(intetes) Deputatio előtt Anno 1793, hogy szántó földet adnak helyette. 5° Minthogy néhai Nemes idősb Nagy Pál Uram a Kányi nevezetű Szőlejének felét a Nemes Ekklésiára testálta, mellyet Successorai el adtak, és a Pénz mostani Hadnagy Ns Nagy István Úr kezénél vagyon, ez a Pénz mindaddig légyen kezénél, míg a Testamentom Level kezünkhöz kerül, vagy Tanúk által meg világosíttatik.

5. 1829 eszt. Julius 12^{dik} napján tartott közgyűlésbe... fájdalommal tapasztalván a Ns Consistorium, hogy vasárnapi ünnep napokon sokan a Hívek közzül reggel mindjárt a Szőlő hegyre, gyümölsz szedés és eladás végett, ki takarodnak, s e miatt az Isteni tiszteletet elmulattják. E részbe országunk törvényeinek parantsolatyiaihoz támaszkodva is, meg hagyja a Ns Consistorium a Bíráknak, hogy a vasárnap két templom előtt gyümölsöt vidékről venni jövéknek

kosaraikat vegyék el, és két templomig tartóztassák le. A helybéli lakosokat hasonlóképen, akar gyalog akar szekerekkel menőket, zálogolják meg. A hegy bírának pedig adják tudtokra, hogy tartoznak ezek a magok pásztorjaik által az eféle két templom előtt hegyre menőket mint tolvajokat meg fogni és megzálogolni. Ezen rendelés a jövő vasárnap cathedrából hirdettessen ki.

6. 1830^{dik} Febr. 8^{dik} napján tartatott a múlt esztendei Ekklesiai számadás az Ekklesia javairól és jövedelmeiről. Folytatván az Ekklesia dolgait Torda János Curator, számadása mindenekbe helyesnek találtatott s az Ekklesia Jegyző könyvébe beíratni rendeltetett. Ez időben ezt a Ns Ekklesiát név szerént ezek igazgatták:

A Nemesi részről:	Contribuens részről:
Ns Sipos Márton	Torda János, Curatornak tovább is meghagyattatott.
Ns Füzi András	Szöllősi István
Ns Kis János	Nagy Ferentz
Ns Farkas Ferentz	Labantz István
Ns Jotzik Sámuel	Nagy Sámuel
Ns Pap István	Kováts Gábor
Ns Kis András	Kováts István
Ns Nagy János Hadnagy	Szűts Pál
	Ruszkai István
	Szentiványi Pál

Fő Curatori hivatalát nagy előmenetellel folytatta és kérésünk szerént ez után is folytattya Tek. Fái Fáy Lajos Úr. Feljegyzette Kérészy István Lelki Pásztor msk.

7. ANNO 1813. Curator választásának módja.

Februarius hava 2^{dik} napján Consistorialis gyűlés volt a Parochián, mellyben jelen voltak Tekintetes Egerfarmosi Kandó László és Tekintetes Fái Fáy Lajos urak és minden Consistoriális tagok. Ekkor az Ekklesia Curatora Nemes Nagy István úr számadása vizsgáltatott meg és az egész gyűlés által helyben hagyatott. Véghez menvén a számadás, nevezett Curator úr hivatalát le tette. Candidatioba tétettek tehát hat érdemes személyek, úgymint: volt Curator nemes Nagy István, ns. Ragályi József, ns. ifju Pap Mihály, Sárjai Sámuel, Balog Márton, Göntzi István. Kik is a gyűlésből ekkor ki küldettvén, a voxolás meg esett, és hármat ki vévén, minden voxok ns. Nagy István úrra mentenek, mellyekhez adták a magok votumát a fellyebb tisztelt Tekintetes urak és a Predikator is. Akkor bé hívatatván a candidált személyek, tudtára adatott ns. Nagy István úrnak, hogy az Ekklesiai Tanáts akarátja a' volna, hogy Curatori hivatalát tovább is folytassa. Midőn nem tsak vonogatná magát, hanem a hívatalt tellyességgel fel sem akarná vállalni, azzal bírták reá, hogy avagy tsak még esztendeig a hívatalt folytassa, mivel az új oskola épülésje félben lévén, minthogy a készüléteket s rendeléseket a további építésre maga tette meg, tehát szükséges volna, hogy tökéletességre is maga vigye. Így osztán a hívatalt fel vállalta esztendeig. Ugyan ekkor Bolobás János és Nagy István Egyházfiak hívataltokat le tették.

VÁRMEGYEI ÉS FÖLDESÚRI RENDELETEK⁴

1. ANNO 1743. ABAÚJ VÁRMEGYE rendelete.

1° A Tekintetes Nemes Vármegye által Országunknak végzéséből különösen taxált Alsó Vadászti nemesség és helység számára fog állítani most mingyárt egy közönséges jó szekeres lovat hámmal és kantárral.

2do Ami a falu conservatiojára (*megtartására*) való közönséges szolgálatot illeti, abbanis nemes uraimék a köz jó megmaradásának szertetiből, nevezetesen széna kaszálásban, takarásban és bé hordásában az eddig offeralt (*felajánlott*) mód és rend szerint minden hátra állás nélkül fognak concurrálni (*részvenni*).

3^{io} Ha notabilis condescensio (*nemesi szállásolás*), vagy vecturázás (*szekerezés*) éri az helységet akkoron is mind szállás adásban, mind szekerezésben nemes Vármegye Tisztye informatiojára az helységet nemes uraimék fogják meg segíteni, hogy pedig ollyas condescensio vagy szekerezés érkezik, melyben a falusi köz emberek elégségesek lésznek, eo in casu (*abban az esetben*) ezek iránt a nemesség immunis (*mentes*) fog lenni, a nemes Vármegye determinatioja (*rendelete*) szerint.

4to A nemesség tartani fog maga elébe Hadnagyot magok közzül, ki is mellé adjungálando (*állítandó*) nemes hites emberekkel a nemesség iránt occuralhato (*felmerülő*) panasz vagy kártétel iránt non obstante nobilitari praerogativa, suo modo et ordine (*a nemesi kiváltsággal nem ellentétben, a maga módján és rendje szerint*) akármely megsértődött embernek tellyes satisfactiot (*elégítelt*) tehesen sub poena refusionis (*tisztségvesztés büntetése alatt*), demum in casu neglecta satisfactionis per Ductorem Nobilium desumendum (*az elégítelt elmulasztása esetében a nemesek hadnagya újra vegye elő az ügyet*), et converso (*és viszont*) pedig ezen punctum az helység Bíróját is kötelezze, salva etiam manente authorotas consuetudinis pagensis in controversis quoad fundos, eorundemque appertinentias, promontoria denique occurrentibus modo, hactenus observato practicata (*érintetlenül hagyva a hatáskörét a falusi szokásnak megfelelő, eddig alkalmazott gyakorlat szerint a fentiekre nézve, ami a telkeket, tartozékokat, szőlőhegyeket illeti*).

5to Tartozni fognak mindkét részről az eddig observált (*megtartott*) szép szomszédságot egymás között attyafiságosan observálni, és egymást meg érteni, mely meg egyezést, ha valamelyik fél sértegetné, a nemes embert ugyan a Hadnagy, a községet pedig a Bíró toties quoties (*minden esetben*) hat hat forintig meg büntethesse, és a penalitas (*büntetés*) közönségesen minkét félnek cedályon (*helyénvaló legyen*).

6° A nemesség ajánlotta magát, hogy ha magok fundusai után ne talál több földet vagy rétet usuálnának (*használnának*), mint sem más telkek után vannak excindálva (*kibasítva*), azon földeket is comperta rei veritate (*a nyilvánvaló igazság szerint*) készek remittálni (*viszquadni*), az ortvány földeken kívül, sőt az ortvány földeket is, ha azokban investiált (*fektetett*) kölcségek és munkájok akárki által refundáltatik (*megtérítettik*), azoktól is supersedeálni (*elállni*) fognak, ezt is hozzá tévén:

7mo Hogy mind a nemes Vármegye szolgálattját, mind pedig a helység fennmaradását néző dolgokban, mind a nemesség részéről a Hadnagy hites embereivel cum vota et competenti sessione (*köteles és illetékes tanácskozással*) a Bíró házához a Tanács közében Bíró uram insinuatiojára (*idézésére*) compareályon (*megjelenjen*), és akképpen mind a két részről magok directioja (*igazgatása*) alatt lévőik iránt occuráló (*felmerülő*) dolgokban szép egymás meg értésével procedálhassanak (*végezhessenek*).

⁴ Ezek a rendelkezések megtalálhatók a Sárospataki Református Kollégium Levéltárában R.A.III.4/2. jelzet alatt a Községi Naplóban, a 26-27. illetve a 4-5. folion.

A helység Bírái hit alatt viselvén hivatalokat a végre rendeltetnek, hogy a Községet jó rendben, csendes engedelmességben, zabola alatt és minden tekintés nélkül teendő igazsággal kormányozzák. De mivel ebben nem boldogulhatnak, ha csak a Bíráknak és Esküdteknek az ő hatalmuk és betsületek fent nem tartatnak; azért is Bíráknak és Esküdteknek activitásában (*hatáskörében*) léssen:

1° Hogy ha valaki a Bírót vagy Esküdt embert megmotskolná, az olyan motskolódó ember adattasson fel a Bíró háza gyülekezetébe, és ha cselekedete valóban kisül, a falu háza törvénye mellett húzattasson le és verettessen el rajta 12 pálcza, ha férjfiu, ha pedig asszony 12 korbáts. Ha mindazonáltal az olyan megbetstelenítő ember vagy asszony büntetését megváltani akarná, minden ütésért a kr. 15 megválthatja, kinek egyharmad része azé, aki betstelenséget szenvedett, második harmad része a Bíráké és notáriusé közönségesen, harmadik harmad része az uraság részére gyűjtessen, ahová az uraság fogja rendelni.

2° Ha valamely személy a bíró parantsolatjára nem engedelmeskedne, mely főképen az uraság parantsolatjából származna, az olyan tétessen 24 óráig a lánczra, ha azután sem fogad szót, cselekedete leírásával küldtessen két esküdt emberrel Nagy Idára a tömlöczbe, vagy pedig cselekedete épen azt nem érdemli, küldtessen Szikszóra a Tisztartóhoz, hogy ott megvizsgáltatván, cselekedete érdemlett büntetését elvehesse.

3° Mivel sokszor gazdák és gazdasszonyok, de sokszor árvájok is maradt, a Bírák kötelessége léssen ingyen írásban minden javait bets szerint feltenni, mely betsnek egyik párja azonnal az uraságnak adattasson és a másik párja tétessen a falu ládájába, hogy az uraság által olyatén jószágoknak gondviselője rendeltessen, és az árvák felneveléséig el ne pazaroltasson, vagy ha árvák nintsenek, el ne sikkadjon, mert az olyan magvaszakadt jószágban az uraság succedál (*örököl*). És ha jobbágy felesége özvegyen marad, az uraság híre és engedelme nélkül más uraság alá férjhez nem mehet, mivel mind gyermekei, mind jószága egyedül az uraság rendelkezésétől függ, juxta 1714. art. 21. Amidőn pedig az már gazdaságot viselő egy testvérek vagy atyafiak között valami osztály esik, az olyan osztályban a Bíró, notarius és egy esküdt ember jelen legyen, és írásba foglaltasson, mert ha valamelyik rész nem contentáltatna (*nem elégedne meg*) a Bírák rendelkezésével, az uraságnak referáltasson nagyobb ítéletre, mely munkájokért léssen fizetések a notáriusnak 15 kr., a Bíráknak 12 kr., az esküdt embernek 12 kr., a Bíráknak petsétjéért 6 kr.

4° A kár látás és szomszédok egyenetlensége a Bírót, notariust és esküdt embert illeti, kiknek fizetések, ha a dolgot írásba foglalják és elintézik 12 kr. egyenlő osztályra, mellyet az tartozik fizetni, ki hibába találta. A behajtó bér minden marhátul 3 kr., a behajtóé.

5° Ha valakit tapasztalnának annya míveléssel, attával, teremttével és más fertelmes szókkal káromkodni, az olyannak adattasson minden irgalom nélkül 12 pálcza vagy annyi korbáts. Ha valakit apró lopásban tapasztalnának, úgy mint gyümölts, apró marhákban vagy affélékben, az olyannak adattasson 10 pálcza, és a kárt térítse vissza. Ha pedig valakit Szentek ellen, az boldogságos Szűz ellen káromkodni, vagy nagy tolvajságban vagy más cégéres életben tapasztalnának, aztat el ne takarják, mert hitek ellen cselekednének, hanem mindjárt jó őrizet alatt, kötözve küldjék Nagy Idára a tömlöczbe.

Egyszóval mindeneget úgy rendeljenek, hogy Isten félelmével öszve legyen kaptsolva, sőt ha esküdt embert tapasztalnának hazugságban, hamisságban, az olyannak az esküdtségben maradása ne legyen. A köz dolgokat egyenlő értelemmel és egymás tanátsával folytassák, ne civakodjanak, és ha a köz nép indulatba volna, azokat úgy mint előljárók megintsék, értelmesítsék és jóra igazítsák, eleiben adván a jövődöbeli károkat. Azért is egyátallyában ne engedjék, hogy a Község másfelé húzzon, mert egyet kell érteni a Bírakkal. Ha valakinek panasza vagyon, írás és Bírák híre nélkül nem acceptáltatik (*nem fogadják el*).